

DE VINO ALIISQVE
 POTIBVS, TVM IN ALIMENTVM
 corporis nostri, & vitæ conservatio-
 nem, tum in morborum cura-
 tionem necessariis.

Cap. VI.

SI verum est quod asserunt Philosophi, in frigore mortem, in calore vitam esse repositam, nonnullorum opinionem, ignorationis aut pertinaciæ spiritu magis, quam amore veritatis contendentium, aperte erroneam demonstrabimus, dum axioma hoc suum tueri volunt, frigidam aquam usui hominis in alimentum, & vitæ conservationem, vino esse aptiorem & utiliorem. Cum enim vinum calidæ sit essentiæ, spiritibus vitalibus abundet, & à Deo Opt. Max. nobis datum sit in recreationem cordis: sicut panis in hominis alimentum, id regio Prophetâ differente, quis ibit inficias, ap-
Error quorundam de vino confusatur.
Psal. 104.
 primè nostræ naturæ esse amicum atque consentaneum? Facessant igitur isti homines, qui judicant vinum in hominis detrimentum potius, quam commodum fuisse à Deo concessum: suam alibi pertinaciam ostendent, ignorantiamque patefaciant, qui non vereantur, tam falsam tueri opinionem, quam neque ratione, neque autoritate ulla fulcire possint. E contra verò
 nulli

nulli non constat, uno consensu omnes Philosophos ac Medicos scribere de singularibus vini virtutibus, imò etiam vinum inter optima ac maximè substantialia ac succosa alimenta recensere; ut Gal. de eo sentit lib. 3. de alimentorū facultatibus, ubi nonnullorum medicorum sententiam impugnat, qui asserunt, alimentum quod & cibum, edulium, & esca dicitur, contrarium potus seu potionis quid esse, ea de causa vinum alimentum vocari nolunt.

2. dialog. de
leg.

Qua sint
vini proprietates ac
virtutes.

Plato imprimis in id genus homines insurgit, qui tantum de vini bonitate & virtute detrahunt, in eosque hæc scribit, *Vinum*, ut ferunt nonnulli (inquit) ad ultionem hominibus datum est, ut insaniant. Vt autem sermo habet noster, remedium & medicina in contrarium, ut anima quidem pudorem: corpus autem sanitatem & vires adipiscatur.

Quin & in *Timæo* idem Plato, ut naturam & qualitates vini propriè definiret, scribit in hæc verba: Quod animam simul cum corpore calefacit, vinum dicitur.

Denique ea est omnium medicorum sententia, vinum esse calidæ facultatis ad generandum sanguinem aptissimum, in cuius naturam facile transit: Vnde inter præcipua alimenta secundum panem contnumerandum est, primūq; nostrorum spirituum instaurativum. Quam etiam opinionem sequitur Gal. lib. 3. de Aliment. facult. in quo de vino privatim caput scripsit, ubi sententia eorum quæ supra dicta sunt, continetur: nec in eodem libro, de aqua uspiam tanquam
de

de alimento tractatur, ut quæ inter alimenta non censeatur.

Galenus sequitur sententiam Oribasius, easdem qualitates ac facultates vino tribuens in lib. suo *Περὶ τῆς οἴνου* cap. 12. his verbis: *Vinum* igitur recreat, ac calorem suscitatur nostrum: atque ideo concoctiones meliores fiunt, & sanguis probus gignitur, alimentumque in omnem corporis partem à vino, quia vim habet permeandi, diducitur. Quocirca eos, qui tenues ex morbis fiunt, habitiores reddit, & simul etiam appetitum alimentorum affert, pituitam attenuat, bilem urinis expurgat, iucunditateque & alacritate perfundit animum, & robur addit. Vinum ergo moderate potum (inquit) est horum bonorum causa, immodice verò, contrariorum.

Hinc constat ex usu, non abusu vini, magnas eius esse facultates ac vires, tum ad alendam, quòd copiosum gignat sanguinem, tum ad virtutem cordis corroborandam, tum etiam ad instaurandos languentes aut deficientes nostros spiritus, tum ad multa alia præstanda, quæ corpori humano maxime utilia sunt, sive conservanda sit sanitas, sive morbi profligandi, quorum curationi conducit, ut paulò post suo loco dicemus, postquam de differentiis eius differuerimus.

Galenus tertio commentario quem in librum de ratione victus in morbis acutis Hippocratis edidit. Aëtius tetr. 1. serm. 1. tr. de vino, & de victus ratione in morbis acutis. Aegin. lib. 1. de re medica cap. 15. Actuar. de Spirit. ani. nutr.
 ○ cap.

Varia vinorum differentia. cap. 8. Hi, inquam, authores varias vinorum differentias constituerunt, quas in medium primo proferemus: deinde nostras adjiciemus.

Prima vini differentia in colore statuitur, quatenus aliud est album instar aquæ, aliud flavum & coloris paleæ aut sti pulæ: aliud heluellum, & colorem rubini dilutioris ac vivacioris referens: aliud rubino vegetiori, aut coloratori simile: aliud granato clariori: aliud granato rubicundiori & obscuriori colore respondens.

Secunda in sapore posita est: alia enim vina dulcia sunt: alia austera & pontica: alia gratissimi saporis: alia insuavis gustus: alia matura: alia non satis cocta.

Tertia vinorum differentia, consistentiæ rationem habet, ut alia sint admodum tenuia & spirituosa, qualia sunt vina Græca & Canariana, aut nullas aut paucas fœces gignentia: alia verò crassa & admodum materialia, magnam tartari atque fœcum copiam deponentia: Alia inter utramque hanc differentiam medium tenentia: qualia sunt in Gallia nostra, vina, quæ dicuntur de Grave, & quæ in aliis Vasconiaë variis locis crescere solent. Huiusmodi sunt vina, quæ in Gallia Narbonensi, *vin de Cante-perdrix*, dici solent, *vin de Beaulne* in Burgundia, & varia alia, quæ in multis Galliaë locis nascuntur, vina, inquam, tenuia spirituosaque potius, quam materialia & crassa: quæque idcirco salubriora & præstantiora sunt, aliis longè terrestrioribus & multas fœces ex se deturbantibus.

Quar-

Quarta in odore sita est, quem gratum & suavem bona omnia vina obtinent: reliqua ingratum. Hinc fit ut docti bibones, odore vini bonitatem vel pravitatem, priusquam degustent; experiri soleant, pronuncientque de vino sententiam. Alia odore carent: quo arguantur spiritu carere, ideoque bonitate: quod vini bonitas in spiritu eius posita sit.

Nec alienum fuerit à proposito hoc loco narrare, quid in vinis tentandis fiat Burdegala; quod cum sit verissimum, multi tamen in dubium vocaturi sunt, nisi qui ibi rei periculum fieri (ut ego, qui primam illic in studiis ætatem trivi) viderint. Omnia Vasconia vina, quæ mari in varias provincias avehenda, Burdegalam comportantur. Illuc convecta, in cellas publicas immensæ longitudinis ac latitudinis, ut forum vinarium verè dici possint, in hunc finem constructas, & ab urbe paulisper subductas, reponuntur: atque ita compressis ordinibus seriatim componuntur, ut inter ordines desit spatium ad perforandum dolium; è quo vinum hauriatur. Quo fit, ut mercatores, vina empurientes, & in hac re versatissimi, non ex gustu vini notent, quæ probant, vini dolia: sed super singulos ordines vasorum gradientes, in singulis vasis, gressum prementes, facillè dignoscant, quæ spirituosiora sunt & leviora, atque idcirco ut meliora sigillis suis ed notent. Levius enim ac agilius super meliora incedunt vina, quàm super crassiora ac terrestriora, quæ gravio-rem & tardio-rem gressum reddunt.

O 2

Alia

Alia porro sunt vini differentia ex tempore petita, ut cum vina alia aliis recentiora, aut vetustiora sunt: siquidem pro varietate, & vetustate temporis, variam qualitatem contrahunt: alia enim temporis spatio potentiora & calidiora redduntur: colore, sapore & substantia variant: alia vero vinibus imminuuntur, & brevi temporis intervallo fugiunt.

Differentia alia vinorum petuntur ex regionibus & terra varietate, ubi crescunt: quod ut doceam, non excurram aliò, quam in Galliam nostram, ubi in hoc climate alia vina, in alio alia diversae naturae, sive ex soli qualitate, sive ex racemi natura id fiat, producuntur. Quicquid est, satis nobis constat, vina hinc, quam illic meliora: nec ubiq; aequalia bonitate nasci: imò in eodem vineto vineas alias aliis vini melioris esse feraciores, alias deteriores, quotidianà experientiâ confirmatur. Sic vinum *de Couffy, d' Hai*, & similia probata sunt Aurelianis salubriora, atque idcirco Regibus nostris congruentiora, quod non ita vaporibus & fumis suis caput feriant, ut alia. Hinc in Oeconomia Regis nostri sancitum est lege domestica, ne Oeconomus cum ad hoc munus vocatur, Aurelianum vinum Regiae Majestati ausit propinare: quod bona fide & iurejurando se praestitutum promittit: Et si Aureliana vina inter caetera sapore quam suavissimo excellent.

Postrema vinorum differentia ex eorum facultatibus & proprietatibus desumitur.

Sed hinc quaeritur quid utilitatis, istarum omnium

nium

nium differentiarum cognitio Medico pariat?
 Maximam testatur Aëtius tetr. 1. serm. 1. his ver-
 bis: Quandoquidem verò, inquit, plurimas in
 vino differentias reperimus, distinguendum est
 de ipsis, quàm brevissimè id fieri potest. Rubra
 itaque & crassa ex omnibus ad generandum san-
 guinem commodissima sunt, ut quæ parva ege-
 ant in sanguinem transmutatione. Deinde nigra,
 simulq; dulcia & crassa: Deinde colore qui-
 dem rufa aut nigra, compage verò crassa & ha-
 bentia simul adstringentem qualitatem. Hic mi-
 nus valent alba, simulq; crassa & acerba ad nu-
 tritionem. Minimè verò omnium alunt, colore
 alba, compage tenuia & quodammodò aquæ si-
 milia. Concoquantur autem in ventriculo, &
 magis distribuuntur dulcia, quàm aultera, utpo-
 te calidiore vi prædita: sed & ventrem magis
 subducunt. Ceterum valdè crassa & tardius con-
 coquantur, & tardius in corpus distribuuntur.
 Vbi autem ventriculum robustum nacta fuerint,
 ut probè concoquantur, amplius nutrimentum
 corpori præbent. Manifestum est autem, quod
 & alvum sistunt, & urinæ ciendæ incommoda
 existunt: in quibusdam crassum succum gene-
 rantes. Quædam ex ipsis etiam jecur & lienem,
 ac renes obturant: atque inde aliqui in aquam
 intercutem incidunt: aliqui è calculo laborant
 ex nimio ipsorum usu & præsertim senes. Tan-
 dem Aëtius sic concludit: *Optimum vinum est,* &
sanis, & ex morbo se recolligentibus, commodis-
 simum, quod colore rufum, compage tenuè, & le-
 viter subastringens existit.

*Lib. Meth.
med. & sa-
nitatis iuen-
de.*

Ex his omnibus, ac ex iis quæ ab Hippocrate scripta sunt lib. 3. de ratione victus in morbis acutis, nec non à Galeno in principio commentarii tertii eiusdem libri, aliisque locis, medicus discat, quæ vina meliora, salubriora, ac conservandæ sanitati congruentiora sunt, ut quæ in curam multorum morborum concedantur, tum mera, tum plus aut minus aqua diluta.

Non enim tantum alendo nostro corpori aptum est vinum, aut cordi recreando, & instaurandis ac roborandis spiritibus nostris: Quin & eius facultates ac virtutes ad medicandum curandumque; protenduntur, ut non solum ex Hippocratis testimonio probabimus libro jam citato, Galenoque; eius interprete: sed ex omnium celeberrimorum medicorum, Græcorum, Arabum, & Latinorum uno eodemque; consensu. Quod idcirco in medium proferimus: ut qui nituntur vini tanquam humanæ naturæ noxii usum explorare, desinant antiquorum, quos malè consuluerunt, autoritate, errores suos tueri. Nec desunt & nostra ætate tales medici, cum non ita pridem mihi relatum sit à nobilissimo viro fide digno, & inter Galliæ quæstores ærarios primario (mihique pro meritis colendo) quosdam esse, qui tam absurda, & à veritate antiquorum aliena non erubescant docere, & aliis persuadere velle. Quæ cum ille, dum hoc argumentum tractarem, mihi recitasset, promisi, ex testimonio & consensu antiquorum omnium medicorum me errorem illum, quo imbutus fuerat, facile confutaturum. Vnde arripui occasionem, horum
fufius

fusus explicandorum, quæ æqui bonique bene-
volus quivis lector consulat.

Hæc sunt etiam quæ Aretæus inter antiquissi-
mos Græcos, ab Hippocrate, cuius summus est
imitator, testatur de usu ac proprietate vini in
phrenesi etiam, deliquio animi aut syncope sti-
pata. Sed cum metus sit ne in vaporem humidi-
tatemque homo dissolvatur, unicum subsidium
vinum est: celeriter enim substantiam alendo
instaurat, & quoquo versus ad extremitates usq;
permeat: tenori tenorem apponit, & spiritum
torpentem expergefacerit: frigiditatem calore tem-
perat, laxantem madorem adstringit, extrorsum
erumpentia ac disfluentia coercet: olfactu suavi
delectat: vires demum fulcire ad vitam proro-
gandam potest, atque in insania ad animum de-
mulcendam optimum est. Hæc omnia epotum
vinum simul præstat, iracundia enim mollescen-
te animus conquiescit: atque ipsimet ad recrean-
das vires cibos accipiunt: quin etiam se ipsos ad
voluptatem replent.

Hæc una tanti viri autoritas satis esse debe-
ret ad errorem illum diluendum, quo isti sibi
licere putant aliis imponere: veruntamen alias
authoritates citabimus, quæ nostram hanc sen-
tentiam confirment.

Dum virtutes vini commendo, eiusque pro-
prietates enarro, nolim inde inferri, omnibus
nullo discrimine administrandum esse, aut qui-
busvis ægrotantibus, ut febricitantibus, inflam-
matione interna laborantibus, & id genus aliis,
ubi pituitosa, aut alius liquor humectans ac refri-

*Aret. lib 1
de cur. acut.
morb. cap. 1
de cura
phrenis.*

gerans congruentior sit exhibendus. Idcirco medici prudentia requiritur, ut quibus morbis aptū sit, vinum præscribat, iuxtaque naturam ægrorantis, quam nosse debet, naturam morbi & causarum illius, idoneos potus administret.

Sed ut ostendam vinum sine ulla exceptione longè insignius ac utilius magisq; necessarium alimentum, aquâ: utq̃e diluam erroneam istorum hominum opinionem, proferam iterum aliud Tralliani testimonium, qui 12. lib. cap. 4. de hecticis loquens, iis usum vini concedit, idq̃e non sine moderatione à prudente medico præscripta, qualis ille fuit. Atq; hæc sunt, quæ scribit. Vinum iis qui frigidam siccamq; intemperiem in solidis particulis habent, & marasmo ex morbo (ut vocant) detinentur, exhibere necesse est, ut quos calefacere simul & humectare oporteat: quæ omnia vinum moderatum præstare ipsis potest. Qui verò cum febre marcescunt, præsertim, qui macie torrentur: iis vinum dare cautio est, ut quod eis, si quid aliud, maxime adferetur.

Idem Trall. eodem libro, cap. 3. de syncope tractans hæc scribit: Vinum dare febris quidem causa non oportet: verum ob crudiores materias superantes eorum, quæ sensim extenuare & calefacere possunt, usus existit. Nihil itaque absurdi est, vinum tenue, quod in corpus facile distribuitur, & nullam manifestam adstrictionem, aut dulcedinem obtinet, exhibere. Ætate verò non nimium recens, neque vetus esto, neque colore nigrum, sed potius subfulvum, & al-

bum,

bum, & substantiâ tenuæ. Cupinus enim ut quàm
 primùm in venas, totumque corpus distribu-
 tur: præsertim cum vires collapsas, & in peri-
 culo interius constitutas, recreare festinamus.
 Quin etiam, si ab igneis inflammationibus deli-
 qua animi suscitentur, vitæq; periculum subesse
 cognoveris, vinum mox exhibebis, maxime
 quod chondro incocto superfuderis, &c.

Vt autem ostendat, quantâ virtute polleat vi-
 num ad instaurandas corporis vires, vel etiam
 imbecillitas & totas propè prostratas, idem scri-
 bit, quæ sequuntur: lib. 7. cap. 14. Sin autem vi-
 res urgeant extremorum perfrictiones, convul-
 sionesque, & animi defectio oriatur: salutare est
 etiam vinum decocto admiscere. Nam vinum
 (addit) omnium maxime subito & celeriter
 vires collapsas resocillare potest: ac multos no-
 vi ex sola illius potione, præter spem, mortis
 periculum evasisse.

Producendus adhuc nobis hic est alius locus
 ex eodem Tralliano, insignis & elegans, Vbi,
 qui in sanitatem corporis & curationem morbo-
 rum præferunt aquam vino, ipsamq; tam pro-
 tervè respuant ac vituperant, quasi exitiale quid
 potius, quàm salubre & utile, erroris & falsitatis
 suæ damnationem audient. Hæc igitur verba
 sunt Tralliani, dum agit de phrenitide curanda,
 quæ ad nostram iterum faciunt institutum. Quin
 & vinum (inquit) quod sitim restinguat, dare
 phreniticis audendum est, in quibus multæ ur-
 gent vigilæ & vires sunt imbecillæ: febres au-
 tem nondum vehementiam, neque ardorem

O 5 ha-

,, habent: sed quædam conuocatio urinarum quoque
 ,, in eis apparet. Præterea illis cum fiducia dandum
 ,, est, qui per sanitatem quoque vinum amare con-
 ,, sueverunt, & os ventriculi imbecillum & natura
 ,, frigidius obtinent. In his enim tempeſtiva eſt
 ,, vini potio, & omnibus mente alienatis, ſi mo-
 ,, dicè aſſumatur. Nam ferociam ipſorum mutat,
 ,, & ferinos mores ad hilaritatem tranſfert, ſom-
 ,, numque conciliat, eò quod cibum celeriter con-
 ,, coquat, & in totum corpus diſtribuendum ad-
 ,, iuvat. In quibus igitur nulla fervens inflammatio
 ,, aut magnus admodum calor præcordia in-
 ,, feſtet, & vires infirmentur, audaçter vinum ipſis
 ,, exhibeto. Majus enim ex eo commodum erit,
 ,, quàm quæ noxa fore putetur. Si enim vires re-
 ,, collectæ fuerint, & non collabi permiſſæ, om-
 ,, nia tentare poſſumus, & multifariam ægro ſuc-
 ,, currere. Collapſis autem ipſis, omnis medico-
 ,, rum curatio deſperata erit. Quare metiri conve-
 ,, nit, & noxam quæ ex vino expectatur, & com-
 ,, modum: atque ſi plura fuerint, quæ permittant,
 ,, propinare debes, minorem offenſionem con-
 ,, temnendo. Fieri enim haud poteſt, ut id quod
 ,, iuvat, aliqua etiam parte non noceat. Medici
 ,, autem eſt eiſmodi tum metiri, tum iudicare.
 ,, Nam ſi uniuerſa moderata quantitate, qualitate,
 ,, ordine & tempore adhibeantur, totam artem
 ,, abſolvunt, conſummantque, & finem bonum
 ,, imponunt.

Atque hæc ſunt, quibus prudens Medicus in-
 tentus eſſe debet ex conſilio Tralliani, ut uſum
 vini in graviffimis etiam morbis vel concedat,

vel

vel detrahat, prout viderit expedire, non ut prorsus rejiciat ac damnet, quasi perniciosum quid potius, quàm utile.

Pergamus ad aliarum vini facultatum expositionem, ut tandem finem huic orationi imponamus: Omnibus venenis contrarium est, ut vult Celsus, lib. 8. de re medica cap. 27. Quidam, inquit, post rabiosi canis morsum, protinus in balneum mittunt, ibique patiuntur desudare dum vires corporis sinunt, ulcere adaperto, quo magis ex eo quoque virus destillet: Deinde multo temperatoque vino excipiunt, quod omnibus venenis contrarium est.

Vinum porrò inter omnia alia præsidia, summa est senectutis medicina: quod docet Aëtius tetr. 1. serm. 4. cap. 30. de ratione victus senum: Vinum verò, inquit, senibus utilissimum est. Sit autem ex calidioribus natura, quale est quod substantia quidem tenue est, colore autem flavum, aut flavum. Atque unum quidem hoc maximum bonum senibus accedit, quod calefiunt omnes eorum partes: deinde quod serum sanguinis per urinas purgatur.

Quid præterea de vino dicemus, quod non tantum nutriendo corpori, recreandis & corroborandis cordis viribus, & innumeris ægri tudinibus curandis aptum est: sed & mentis medicamentum optimum est ex Oribasii sententia? Sic enim Oribasius lib. 3. Medic. collect. cap. 7. scribebat; Quin etiam vinum poterit animum quodammodo asserere, quippe cum vinum sit mœroris medicamentum: Atque Helena qui-

„ quidem mihi videtur hoc crateri infudisse, ut
 „ inœrorem sedaret.

I. dialog de In hoc argumentum Plato quoque dicebat;
 legibus. „ Equidem, inquit, si infinita commemorares, nun-
 „ quam inuenies, in quo per jocam, sine omni pror-
 „ sus periculo, spectare ingenia, sicut in vino, licet.

Satis superque de natura, differentiis & singularibus vini proprietatibus ac facultatibus, ex spiritibus, quibus abundat, ei comparatis, dictum est. Similes secundum vinum tritico, ac omnibus frumentis, granisque ex quibus elicitur farina, insunt: ex quibus sola fermentatione, aquæ vitæ adurentis copia extillari potest, qualis ex vino prolicitur; ex fructibus quoque, sed minore copia, eiusdem fermentationis vi, aqua vitæ similis extrahi potest. Quin & per eandem fermentationem duplex potus genus optimum ex pomis & pyris in Normandia conficitur, quibus potibus inebriantur etiam, qui immodicè iis utuntur, perinde ac vino: nec non ex illis etiam ardentissima aqua, ut diximus, educi potest.

Idem aut similes spectantur effectus in variis cerevisiarum generibus, quæ ex hordeo granisq; aliis concinnantur: quibus potantur Angli, Belgæ, & plerique Germani, vini loco, non minus caput afficientes, quàm vinum ipsum: ex quibus etiam aqua vitæ ardentissima educitur, quæ vim in ipsis alimentosam & roborantem latere, satis arguit. Propria enim sunt hæc spirituum officina, & effectus, qui idcirco non absurdè (sed imprimis virtus ex vino expressa) spir-
 ritus

ritus & aquæ vitæ à præclaris Philosophis vocantur : quibus cum aqua simplex careat, nullo modo alimentosa, nec corroborans dici potest; nullamque est alimentum, qualecunque fuerit, sive vegetabile, sive animale, quod eiusmodi spirituum non sit particeps : unde ingeniosus artifex, & verè Philosophus, aquam vitæ non extrahat ea ratione & methodo, quam in pharmacopœa nostra Dogmaticorum restituta, cap. de aquarum restitutione, ad educendos ex omnibus granis, seminibus, radicibus, foliis, floribus, spiritus, docuimus. Quod caput de aquis, cum initio eiusdem meæ pharmacopœæ me incipio iam in lucem editum sit, fiet inde, ut integram primo quoque tempore eam typis subjiciendam carem. Ad jam pridem à me factum fuisset, nisi in convitiis quorundam Censorum, tuendi honoris causâ, refellendis, tum infinitis distractis negotiis tempus per integrum annum aliis inserviando perdere, coactus fuisset. Illic videbitur, præsertim in tractatu de signaturis rerum internis, & de præcorum Philosophorum medic. materiæ præparandæ modo, quanta qualiq; sit vini cum sanguine nostro analogia & consensus, quem calorem, quemve motum ex se vini spiritus producat: Quin & ibidem animadvertetur, easdem ex sanguine operationes educi, quæ ex vino elaborantur. Quæ quidem operatio Lunaria maior à Lullio dicitur: veraque est ac vitalis sanguinis anatomia. qua verus Philosophus in eo longè quid maius deprehendit, quàm quatuor solas illas humorum species, ubique in scholis hæte-

ete-

Genus decantatas. Atque illæ sunt tam elegantes operationes, quas citra causæ cognitionem, nonnulli furiosè impetunt, quibus notè secus mysteria illa patent, quàm cæcis cognita est colorum varietas, de quibus iudicium terant.

Præter eiusmodi cerevias, pomaria, & pyrraria vina, aliosque id genus potus, quos necessitas invexit variis in locis, nec non utilitas ad alendum corpus: plura alia sunt potuum genera excogitata, quæ & alimenti & medicamenti vi-

Hydromel.

ces suppleant. Huius generis sunt hydromella, quæ antiquis maximè familiaria fuerunt & usitata. Variè autem concinnantur, quin & nonnulla etiam sunt usque adeò vinosa, ut malvatica vina bonitate & generositate æquent: quod immoderatè potum facilè inebriat, tantumque aut plus etiam, vel potentissimo vino calfaciat: Ex eo magna aquæ ardentis copia, eiusque potentioris, quàm quæ est vini, prolucitur, quamvis ex sola aqua & melle, debita proportione mixtis, debitè exhalatis, fermentatis, & ad solem aliquandiu, vel in cella vinaria, non usque quaque humida decoctis, constet. Hoc idem Hydromel separato spiritu, usque adeò acefcit, ut vini acetum quam fortissimum superet. Denique vires obtinet, ac qualitates admodum calfacientes, ut quod ex materia roris cœlestis ac spiritualis, digestionem in animali, hoc est, apibus jam passæ, partim confectum sit: Quæ quidem apum digestio longè potentior est, omni alia quæ per vegetabilia perficitur: cum & vegetabilium digestio sub animalis dige-

digestione, quod primò herbis pascitur, continetur: Sed de tam eleganti Philosophia, apertius in aliis meis operibus differui, ad quæ lectorem relego, ne toties dicta repetantur.

Multæ sunt aliæ hydromellum species, & simplices, & compositæ, tum in alimentum, tum in medicamentum utiles, de quibus in Pharmacopœa nostra restituta; omnibus satis superq; tractabimus.

Varia etiam ptisanarum genera conficiuntur, quæ in morbis, loco vini usurpantur, quas hic non opus est inserere.

Quin & medicata vinâ multorum generum *Vina medi-*
 concinnantur: Qua de re consulendus est My-*cata.*
 repus inter omnes, sect. 37. cap. 29. Aët. tetr. 1.
 ferm. 3. cap. 58. 60. & 61. Oribasius lib. 5. medic.
 collect. cap. 25. Trall. lib. 1. cap. 15. Aegineta
 lib. 1. de re med. cap. 23. & lib. 7. cap. 9. Celsus
 lib. de re med. 4. cap. 5. De stomachi morbis eô-
 rumque curatione. Apud illos liceat videre, in-
 numera vinorum genera, purgantia & alia, quo-
 rum jam aliquam in pharmacopœa nostra de-
 scriptionem exhibuimus. Atque hæ sunt variæ
 utilitates & proprietates vini, aliorumque po-
 tuum, è quibus facile est perpendere, an ad
 potus aquarum accedant, & cum iis
 ullo modo conferri
 queant.

D E